

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ПЕРШИМ
(БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Харків 2023

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на
2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «08» серпня 2023 р. № 1.

Рецензенти:

Олефір В.О., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної психології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна;

Овсяннікова Я.О., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, начальник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру Національного університету цивільного захисту України.

Боснюк В.Ф.

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійних програм «Екстремальна та кризова психологія» і «Робота з персоналом». Харків: НУЦЗУ, 2023. 30 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійних програм «Екстремальна та кризова психологія» і «Робота з персоналом».

Методичні рекомендації спрямовані на допомогу здобувачам у написанні та захисті кваліфікаційної роботи, містять вимоги до організації, нормативи оформлення, приблизну тематику наукових досліджень, приклади оформлення таблиць, наукової графіки, оформлення списку літератури, надано опис критеріїв оцінки якості виконання робіт та правила їх публічного захисту.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Виконання та публічний захист кваліфікаційної роботи передбачені освітньо-професійними програмами вищої освіти «Екстремальна та кризова психологія» та «Робота з персоналом», які розроблено відповідно до стандарту вищої освіти України за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія».

1.2. Кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. У роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

1.3. В процесі виконання та захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен отримати:

- знання:
  - принципи і структуру наукового дослідження психіки;
  - основні загальнонаукові дослідницькі методи;
  - основні етапи та особливості наукового дослідження;
  - методи якісної та кількісної обробки психологічних даних.
- уміння/навички:
  - операціоналізувати гіпотези з метою їх експериментальної та емпіричної перевірки;
  - планувати наукове дослідження;
  - застосовувати наукові методи у дослідженнях з вивчення психічної реальності;
  - аналізувати й оцінювати якість проведених психологічних досліджень, статистичну значущість отриманих результатів і можливість їх застосування у психологічній практиці;
  - формулювати висновки на основі аналізу результатів емпіричних та експериментальних досліджень;
  - розробляти програми психологічної допомоги, психопрофілактики, та психокорекції.
- комунікація:
  - донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.
- відповідальність та автономія:
  - управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;
  - відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

1.4. Передумовами успішного виконання та захисту кваліфікаційної роботи є всі освітні компоненти із циклу обов'язкової та професійної підготовки.

1.5. Відповідно до освітньо-професійних програм «Екстремальна та кризова психологія та «Робота з персоналом» виконання та захист кваліфікаційної роботи повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПР3
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПР4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	ПР5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	ПР6
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПР7
Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	ПР8

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК2
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК3
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК4
Здатність бути критичним і самокритичним.	ЗК5
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ЗК6
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК7
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК8
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і	ЗК11

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ	СК2
Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.	СК4
Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	СК5
Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.	СК6
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	СК7
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.	СК9

1.6. Виконання і захист кваліфікаційної роботи передбачені навчальним планом у восьмому семестрі. На нього передбачено 9 кредитів (270 год.).

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Кваліфікаційна робота є однією із форм атестації здобувачів вищої освіти, є завершальним етапом у підготовки здобувачів вищої освіти до їх майбутньої професійної діяльності. Її написання та захист сприяє розширенню й поглибленню теоретичних знань, удосконалюванню навичок наукового дослідження: роботи з літературою, проведення емпіричних досліджень, обробки отриманих даних та інтерпретації отриманих результатів, розробки методик психопрофілактики, психокорекції та психологічної допомоги.

2.2. Під час виконання і захисту кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати теоретичні знання, практичні вміння в обсязі освітніх компонентів навчального плану.

2.3. Тематика кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, відповідати сучасному рівню та реальним завданням, які вирішують підрозділи ДСНС України та організації, діяльність яких протікає в особливих та екстремальних умовах, а також інших установ і підприємств.

З урахуванням пропозицій практичних підрозділів психологічних служб, кафедра психології діяльності в особливих умовах розробляє перелік перспективних тем кваліфікаційних робіт. Здобувачі вищої освіти мають право вибору теми з цього переліку (див. Додаток А) або запропонувати свою тему, обґрунтувавши доцільність її розробки.

Теми робіт здобувачів вищої освіти мають бути пов'язані з актуальними проблемами і відповідати освітньо-професійним програмам «Екстремальна та кризова психологія» і «Робота з персоналом».

2.4. Керівниками кваліфікаційних робіт призначають особи з науково-педагогічного складу кафедри або інші працівники, які мають науковий ступінь кандидата психологічних наук.

2.5. Кваліфікаційна робота повинна мати рецензію фахівця з проблеми дослідження та відгук наукового керівника. Рецензентами можуть виступати особи науково-педагогічного складу університету, які мають науковий ступінь або досвідчені практичні працівники. Бланки відгуків та рецензій наведено у додатках Б і В.

2.6. Перед захистом кваліфікаційна робота перевіряється на наявність плагіату в системі Unichек і допускається до захисту лише у випадку показника унікальності тексту більше 70 %, про що здобувач вищої освіти має надати довідку.

3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП:

- актуальність теми;
- об'єкт і предмет дослідження;
- мета дослідження;
- гіпотеза(-и) дослідження;
- завдання дослідження;
- характеристика методів та методик;
- база дослідження;
- структура роботи.

РОЗДІЛ 1. Літературний огляд за темою дослідження.

Він змістовно ділиться на 2-4 пункти (за необхідністю кожен пункт можна ділити на підпункти, але не варто робити план дуже детальним).

Висновки за розділом 1.

РОЗДІЛ 2. Опис емпіричного дослідження та аналіз отриманих результатів:

- опис організації дослідження;
- характеристика вибірки досліджуваних;
- характеристика методів дослідження;
- результати дослідження;
- аналіз, інтерпретація результатів дослідження;
- обговорення результатів дослідження.

Висновки за розділом 2.

РОЗДІЛ 3. Психопрофілактичні, психокорекційні та інші методи для формування (корекції, розвитку тощо) досліджуваного феномену. Також цей розділ може містити психологічні рекомендації щодо роботи зі згаданим феноменом.

Якщо виділення третього розділу неможливе, ця інформація може стати останнім пунктом другого розділу.

Висновки за розділом 3.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ.

Кожен розділ повинен мати змістовну назву і містити 2-4 параграфи.

Обсяг роботи повинен становити 60-80 сторінок формату А 4 (без додатків).

4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Тема роботи повинна бути короткою й відображати проблему дослідження.

4.2. У **вступі** (2-3 сторінки) повинні бути коротко сформульовані: актуальність обраної теми, об'єкт, предмет, гіпотеза(-и) дослідження, мета та завдання, надано опис методів та перелік використаних методик, названа база дослідження, охарактеризовано вибірку та описана структура роботи.

Ознаками **актуальності** теми дослідження можуть бути:

- недостатня розробленість конкретної проблеми або її окремої сторони, частини;

- наявність соціального замовлення на це дослідження;

- постановка нової, раніше недослідженої проблеми, тощо.

При формулюванні об'єкта та предмету дослідження слід їх чітко розмежовувати.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення; психічна реальність щодо якої проводиться дослідження.

Предмет дослідження – це та сторона об'єкта, яка досліджується в даному випадку.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме йому і приділяється основна увага в дослідженні, саме предмет дослідження визначає тему роботи, що виноситься на титульний аркуш як заголовок.

Знання предмета дослідження дозволяє висунути **гіпотезу**, тобто наукове припущення, що впливає з теорії, що ще не підтверджене й не спростовано. Гіпотез може бути декілька.

Вимоги до наукової гіпотези:

1. Можливість перевірити.

2. Прогностичний потенціал.

3. Принципова (логічна) простота.

4. Зв'язок гіпотези із попереднім знанням.

Виходячи з теми кваліфікаційної роботи, її об'єкта й предмета, можна

визначати мету й завдання дослідження.

Мета дослідження – це образ (уявлення) майбутнього результату. Мета формулюється коротко, описуючи кінцевий результат, якого прагне досягти здобувач вищої освіти.

Визначивши мету кваліфікаційної роботи необхідно сформулювати завдання, які необхідно вирішити у ході дослідження. Їх зазвичай декілька. Формулювання завдань дослідження здійснюється у формі перерахування і починається з дієслів (вивчити..., описати..., встановити..., з'ясувати тощо). Це слід робити якомога ретельніше, оскільки вирішення завдань стає змістом розділів роботи. Завдання дослідження мають бути змістовними етапами дослідження, а не процесуальними.

Завдання дослідження вирішуються за допомогою **методів**. Необхідно вказати не тільки конкретні **методики**, які передбачається використати у дослідженні, але й методи, як способи, шляхи розв'язання завдань дослідження.

Наступним кроком є характеристика **базис дослідження** (де, коли і з якою категорією осіб проводилось дослідження), а також **вибірки** (кількісні та якісні характеристики груп досліджуваних).

Якщо здобувачем вищої освіти були опубліковані статті або тези доповідей за тематикою його кваліфікаційної роботи, то у вступі роботи також варто вказати про це.

Також у вступі необхідно коротко описати **структуру роботи**. Об'єм роботи, кількість розділів, таблиць, рисунків, літературних джерел, які було використано при написанні роботи.

4.3. У **теоретичному розділі** необхідно представити результати здійсненого літературного огляду. Його обсяг не повинен перевищувати 1/3 загального обсягу роботи. При роботі з теоретичним розділом необхідно спиратися на науково обґрунтовані дані, не допускаються посилання на публіцистичні видання, виключення становлять випадки, коли аналіз такої літератури передбачається завданнями дослідження.

Огляд літературних даних передбачає не реферування, а поглиблений аналіз і систематизацію наявних підходів до проблеми дослідження, проведених як вітчизняними так і закордонними авторами за останні роки. Автор повинні продемонструвати своє розуміння розвитку проблеми. Завершувати літературний огляд рекомендується чітко сформульованим резюме, що містить короткі висновки.

Стиль викладу повинен бути лаконічним, об'єктивно-відстороненим. Необхідно стежити за точністю формулювань і коректністю вживаних термінів і понять (при необхідності давати визначення використовуваних понять, пояснювати, чому обраний той або інший варіант вживання поняття).

Розділ слід закінчити коротким висновком (до 2 сторінок), в якому визначити основні поняття та ідеї даного дослідження.

4.4. **Емпіричне дослідження** має бути проведене у відповідності до наукових атрибутів наукової роботи, які були зазначені у вступі.

Обґрунтовується *процедура та методи дослідження*, дається *опис вибірки*, обґрунтовується її репрезентативність. Ця частина роботи повинна логічно випливати з матеріалів, представлених у теоретичному розділі й пояснювати структуру викладу матеріалу у подальшому.

При проведенні дослідження особливу увагу необхідно приділити етиці наукового дослідження, дотриманню етичних стандартів.

Отримані результати повинні бути представлені наочно у таблицях і графічних ілюстраціях (діаграмах, схемах, фотографіях і т. п.).

При обробці результатів обов'язкове використання методів статистичного аналізу даних. Застосування статистичних критеріїв має бути коректним і обґрунтованим. При цьому необхідно розуміти, що статистика «р» (p-value) нічого нам не говорить про важливості отриманих результатів і сили наукових доказів на користь практичного й теоретичного ефекту дослідження. Цей аспект стосується такого статистичного показника як розмір ефекту. Розмір ефекту – це кількісне відображення величини різниці ознаки між групами, величини сили взаємозв'язку між явищами, відповідність теоретичної моделі емпіричним даним та дозволяє оцінити корисність, важливість, цінність, осмисленість такого відношення. Розмір ефекту за своєю суттю близький до поняття практичної значущості дослідження – головного орієнтира наукової роботи. Розміри ефекту дозволяють дослідникам вийти за межі дихотомічного мислення: «Є відмінність (взаємозв'язок) чи немає?» до більш важливого аспекту: «Яка величина цих відмінностей (сила взаємозв'язку)?», відійти від акцентуванні на ідентифікації статистичної значущості та перейти до більш цінного і простішого для розуміння кількісного опису величини розміру ефекту, більш наукового підходу до накопичення знань. Окрім того класичні показники розміру ефекту не залежить від обсягу вибірки на відміну від статистичної значущості, яку за це постійно критикують. Повідомлення та інтерпретація розмірів ефекту в контексті отриманих результатів є невід'ємною частиною якісного дослідження.

Обговорення результатів дослідження повинне проводитися з урахуванням гіпотези й проаналізованих літературних даних і носити змістовний, творчий характер.

В цілому даний розділ повинен надати вичерпну інформацію про всі виявлені в даній роботі факти і закономірності та закінчуватися коротким висновком.

4.5. Обов'язковим елементом кваліфікаційної роботи є **програма психопрофілактичних, психокорекційних чи розвивальних заходів** щодо психологічного феномену, який вивчається. Допускається також розробка **рекомендацій** для учасників дослідження або для тих, хто з ними працює (командирів, керівників, психологів тощо) з метою вирішення виявлених проблем.

4.6. Загальні **висновки** (обсяг 1-2 стор.) мають в стислій формі відображати результати роботи й відповідати поставленим завданням. Вони

подаються у вигляді нумерованого списку.

4.7. Робота повинна мати закінчений характер, бути побудована й оформлена відповідно до вимог.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги.

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman, кегль 14.

Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Титульний аркуш оформлюється відповідно до Додатка Д.

Заголовки структурних частин роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ 1**», «**РОЗДІЛ 2**», «**РОЗДІЛ 3**» та їх назви, «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» друкують великими літерами симетрично до тексту (посередині), напівжирним шрифтом. Крапку в кінці такого заголовка не ставлять.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацного відступу в підбір до тексту. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати:

- Між назвою розділу та назвою параграфу – 3 інтервали (через один порожній рядок)
- Між назвою параграфу та текстом – 1,5 інтервали.

Кожну структурну частину роботи необхідно розпочинати з нової сторінки. Параграфи розділів слід залишати на тій же сторінці, на якій завершився попередній.

Кваліфікаційна робота повинна бути зброшурована (прошита).

5.2. Нумерація.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки.

До загального обсягу роботи не входять додатки, але всі сторінки додатків підлягають нумерації на загальних засадах.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «**РОЗДІЛ**», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Параграфи нумерують у межах кожного розділу. Номер параграфа складається з номера розділу і власного порядкового номера, між якими

ставлять крапку. В кінці номера пункту має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій параграф другого розділу). Потім у тому ж рядку пишеться назва пункту з великої літери.

5.3. Ілюстрації та таблиці

Результати дослідження мають бути представлені в узагальненому вигляді в короткій, наочній формі. Для цього використовують ілюстрації (графіки, фотографії, схеми) та таблиці, які необхідно подавати в кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше. Їх оформлення має відповідати певним правилам.

Кожна **таблиця** повинна мати назву, яка друкується під словом «Таблиця» і її номером перед власне таблицею. Таблиці нумеруються арабськими числами в межах розділу. Номер таблиці – це дві цифри, перша з яких – номер розділу, а друга – власне порядковий номер таблиці в розділі. Наприклад: «Таблиця 2.1» – перша таблиця в другому розділі. Слово «Таблиця» пишеться *курсивом* і розміщується у правій частині сторінки. Назва таблиці друкується без абзацного відступу посередині і виділяється **жирним шрифтом**. Зразок оформлення таблиці знаходиться в Додатку Е.

Таблицю розміщують у тексті одразу після її першого згадування. Якщо таблиця займає більше, ніж одну сторінку, її виносять в додаток. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Всі **ілюстрації** (фотографії, малюнки, схеми, графіки тощо) позначаються як рисунки («Рис.») і нумеруються послідовно в межах розділу (аналогічно таблицям). Кожна ілюстрація підписується знизу в такій послідовності: скорочене слово рисунок (Рис.), номер (за тим же принципом, що і таблиці) і назва (в тому ж рядку). Їх розміщення підлягає тим же правилам, що і розміщення таблиць. Зразок оформлення ілюстративного матеріалу знаходиться в Додатку Ж.

5.4. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, на ідеї і висновки, з яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких і присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Необхідно дотримуватись **правил цитування** як прямої, так і непрямої мови. У випадку прямого цитування текст оригіналу поміщається в лапки («...») і відтворюється без будь-яких змін, але українською мовою (а не мовою

оригіналу)! Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед цитованим текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається. Використовується такий спосіб цитування в тих випадках, коли необхідно звернути увагу на конкретне формулювання тієї або іншої думки, привести визначення поняття, що дає цитований автор. Такі цитати не слід робити занадто довгими. Цитату необхідно перекласти українською мовою, якщо використовуються іншомовні джерела. Після лапок, що завершує відтворення чужої думки, у квадратних дужках вказується джерело і сторінка, на якій дана думка викладена в оригіналі. Наприклад: [4, с. 56] означає, що цитата наведена зі 56 сторінки 4 джерела у списку літератури до кваліфікаційної роботи.

Непряме цитування відтворює близько до тексту оригіналу чужу думку, класифікацію, фактичну інформацію, точку зору тощо. У цьому випадку цитата не поміщається в лапки, але після завершення цитування в дужках обов'язково вказується джерело, з якого вона взята. Наприклад: [4; 10; 16] означає, що така думка зустрічається у джерелах, які у списку літератури до кваліфікаційної роботи мають відповідні номери; [5-9] – схожі висловлювання є в усіх роботах з 5 по 9 у списку літератури.

5.5. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Дані про використану літературу наводять безпосередньо за джерелом або виписують з каталогів та бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів та скорочень **мовою оригіналу**. Джерела розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту (ДСТУ 8302:2015). Приклади оформлення літературних джерел всіх видів подано у Додатку 3.

Якщо в роботі цитуються одна або декілька статей зі збірника праць або журналу, то одиницями бібліографічного опису є кожна з цих статей, а не весь збірник або журнал. Збірник праць може використовуватися в цій якості, якщо в тексті характеризуються і, відповідно, цитуються загальні ідеї, підходи, теми, характерні для статей усього збірника.

При оформленні списку літератури важливо приділити особливу увагу як правильному бібліографічному описові джерел, так і точності їх вихідних даних.

5.6. Додатки

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у

тексті. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ...» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: «Додаток А».

6. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які у повному обсязі виконали навчальний план і надали на кафедру до захисту завершену зброшуровану роботу з відгуком наукового керівника, рецензією фахівця та висновком, що робота пройшла перевірку на наявність плагіату в системі Unichesk. Перевірка на наявність академічного плагіату здійснюється за 2 тижні до захисту. Якщо відсоток унікального тексту становить менше ніж 70 %, то робота не допускається до захисту, а направляється на доопрацювання з повторною перевіркою на плагіат.

6.2. До захисту на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) кваліфікаційна робота допускається за підсумками попереднього розгляду роботи на кафедрі при наявності позитивного рішення начальника кафедри.

На попередній захист здобувач вищої освіти повинен мати:

- кваліфікаційну роботу (не зброшуровану);
- первинні матеріали (заповнені бланки проведених методик, зведені таблиці тощо, або документ, що підтверджує проведення дослідження);
- резолюцію наукового керівника про можливість попереднього захисту.

6.3. До секретаріату ДЕК робота у зброшурованому вигляді, електронна її версія та усі необхідні документами надається за дві доби до захисту.

6.4. Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні комісії ДЕК.

6.5. Для розкриття змісту кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти надається до 15 хвилин. Загальний час захисту роботи одним здобувачем вищої освіти не повинен перевищувати 30 хвилин.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи

1. Представлення роботи.
2. Доповідь здобувача вищої освіти, в якій має бути відображено:
  - актуальність теми дослідження;
  - предмет і об'єкт дослідження;
  - гіпотеза(-и) дослідження;
  - мета й завдання дослідження;
  - методи дослідження (без детального опису);
  - коротка характеристика досліджуваних;
  - короткий опис процедури дослідження;

- основні результати;
  - висновки.
3. Питання здобувачеві вищої освіти та коментарі від голови, членів комісії або присутніх на захисті з приводу кваліфікаційної роботи.
  4. Відповідь здобувача вищої освіти на задані питання.
  5. Оголошення результатів захисту кваліфікаційної роботи.
- Комісія на закритому засіданні оцінює якість кваліфікаційної роботи за 100-бальною шкалою згідно визначених критеріїв (див. Додаток К).

ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія»

1. Особливості психологічного благополуччя медичних працівників з досвідом роботи на тимчасово окупованих територіях України.
2. Особливості психічного здоров'я у осіб постраждалих від надзвичайної ситуації воєнного характеру.
3. Особливості розвитку ПТСР у працівників ДСНС України.
4. Особливості нервово-психічної напруженості у військовослужбовців в умовах режиму воєнного стану.
5. Психологічні ресурси стійкості рятувальників в умовах війни.
6. Формування психологічної готовності фахівців ризиконебезпечних спеціальностей до професійної діяльності.
7. Психологічні особливості синдрому вивченої беспорядності у рятувальників.
8. Психологічні особливості повсякденних переживань українських біженців за кордоном.
9. Психологічні детермінанти поведінки особистості у конфліктних ситуаціях.
10. Роль психологічного капіталу в суб'єктивному благополуччі працівників ризиконебезпечних професій.
11. Роль особистісних властивостей при виборі стратегій поведінки в умовах стресу.
12. Фактори соціально-психологічної згуртованості працівників пожежно-рятувальних підрозділів.
13. Взаємозв'язок особистісних якостей рятувальників з стратегіями прийняття рішень в напружених умовах діяльності.
14. Особливості життестійкості працівників ДСНС України в умовах війни.
15. Особливості прояву психічних станів курсантів, які заступають на чергування в НПРЧ.
16. Толерантність до невизначеності як чинник прийняття рішень курсантами-рятувальниками в стресових умовах діяльності.
17. Негативні психологічні фактори деструктивної поведінки курсантів-рятувальників.
18. Психологічні особливості розвитку резильєнтності рятувальників.
19. Особливості емоційного стану працівників ДСНС України в умовах режиму воєнного стану.
20. Взаємозв'язок емоційного ресурсу рятувальника з захисно-копінговою поведінкою.

21. Особливості девіантної поведінки курсантів різноманітних силових структур України.
22. Когнітивні стилі як фактори прийняття рішень працівниками оперативно-рятувальних підрозділів в умовах невизначеності.
23. Гумор як ресурс подолання стресових ситуацій особистості.
24. Особливості психічної саморегуляції працівників служби швидкої медичної допомоги.
25. Життєві стратегії рятувальників в період війни.
26. Індивідуально-психологічні фактори психологічного благополуччя рятувальників в умовах війни.
27. Вплив військового стану на психічне здоров'я особистості.
28. Психологічні особливості переживання посттравматичного стресового розладу учасниками зони антитерористичної операції.
29. Особливості стресостійкості здобувачів вищої освіти різних спеціальностей.
30. Особливості психологічної стійкості у рятувальників.
31. Особливості психічної надійності курсантів ризиконебезпечних професій.
32. Психологічні особливості життєздатності курсантів-рятувальників різної навчальної спеціальності
33. Психологічні особливості ставлення молоді до смерті в контексті війни.
34. Соціально-психологічна адаптація як чинник психологічного благополуччя внутрішньо-переміщених осіб.
35. Особливості травматичного досвіду осіб, які перебували в окупації.

Освітньо-професійна програма «Робота з персоналом»

1. Психологічні особливості ефективного керівника в структурі ДСНС України.
2. Особливості взаємозв'язку стилю керівництва і психологічного клімату в підрозділах ДСНС України.
3. Індивідуально-психологічні чинники сумісності працівників підрозділів ДСНС України.
4. Психологічні способи розвитку лідерських якостей працівників.
5. Психологічні фактори професійної самореалізації рятувальників.
6. Особливості емпатії у здобувачів вищої освіти різної професійної спрямованості.
7. Особливості соціальної адаптації здобувачів вищої освіти НУЦЗ України до умов навчання.
8. Особливості ціннісних орієнтацій у майбутніх представників ризиконебезпечних професій.
9. Вплив соціальних стереотипів особистості на вибір професії.

10. Взаємозв'язок характерологічних особливостей особистості та поведінки у конфліктній ситуації.
11. Гендерні стереотипи у соціальних уявленнях студентської молоді.
12. Образ психолога у буденній та професійній свідомості людей.
13. Психологічні особливості комунікативної компетентності людей з різним соціальним статусом.
14. Соціальні страхи людей та способи їх корекції.
15. Соціально-психологічні чинники розвитку толерантності психолога у процесі професійного розвитку.
16. Взаємозв'язок комунікативно-організаційних здібностей і соціометричного статусу в навчальній групі.
17. Взаємозв'язок емоційного інтелекту і соціометричного статусу членів групи.
18. Особливості взаємозв'язку рівня емпатії і стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях курсантів НУЦЗ України.
19. Особливості сприйняття здобувачами вищої освіти викладачів на різних етапах навчання.
20. Фактори соціально-психологічної згуртованості працівників пожежно-рятувальних підрозділів.
21. Особистісні якості рятувальників в залежності від стажу роботи.
22. Стан стомлення та його вплив на ефективність професійної діяльності.
23. Психологічні особливості професійної відповідальності рятувальника.
24. Психологічні особливості іміджу рятувальників.
25. Психологічні особливості сприйняття населенням України психолога ДСНС України.
26. Роль особистісних ресурсів персоналу організацій у формуванні захопленості роботою.
27. Життєві стратегії рятувальників різних вікових періодів.
28. Гендерні особливості соціального страху у здобувачів вищої освіти НУЦЗ України.
29. Особистісні ресурси адаптації працівників ДСНС України до професійної діяльності.
30. Вплив рівня згуртованості колективу на мотивацію трудової діяльності.
31. Психологічні особливості розвитку професійних творчих здібностей майбутніх психологів ДСНС України.
32. Особливості задоволеності життям працівників ДСНС України.
33. Психологічні детермінанти професійної деформації рятувальника.
34. Психологічні фактори професійної самореалізації рятувальників.
35. Встановлення професійної ідентичності майбутніх психологів НУЦЗ України.

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

ППП у родовому відмінку

«Назва кваліфікаційної роботи»

на здобуття першого (бакалаврського) рівня

вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійної програми

«Назва ОПП»I. Самостійність у роботі над:

1) теоретичною частиною:

- при підборі літератури	часткова	повна
- при систематизації матеріалу	часткова	повна
- при формулюванні висновків	часткова	повна

2) практичною частиною:

- при плануванні дослідження	часткова	повна
- при підборі методик	часткова	повна
- при кількісному аналізі даних	часткова	повна
- при якісному аналізі даних	часткова	повна

II. Систематичність консультування:

- регулярно
- не регулярно
- рідко

III. Рівень пізнавального інтересу при написанні роботи:

низький   середній   високий

IV. Рівень ретельності проведення дослідження:

низький   середній   високий

V. Рівень реалізації творчого підходу до виконання кваліфікаційної роботи:

низький   середній   високий

VI. Загальний професійний рівень, який обумовив готовність до успішного виконання кваліфікаційної роботи:

1) Рівень знань:	низький	середній	високий
2) Рівень умінь:	низький	середній	високий

VII. Рівень наполегливості у реалізації ідей дослідження:

низький   середній   високий

Додаткові дані _____

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

ППП у родовому відмінку

«Назва кваліфікаційної роботи»

на здобуття першого (бакалаврського) рівня

вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійної програми

«Назва ОПП»

<u>Обґрунтування актуальності дослідження:</u>	часткове	повне
<u>Формулювання мети дослідження:</u>	коректне	не коректне
<u>Формулювання завдань дослідження:</u>	коректне	не коректне
<u>Формулювання об'єкту дослідження:</u>	коректне	не коректне
<u>Формулювання предмет дослідження:</u>	коректне	не коректне
<u>Адекватність методів та методик предмету та завданням дослідження:</u>	адекватні	не адекватні
<u>Теоретична частина:</u>		
- структурованість:	структурована	недостатньо структурована
- послідовність викладення:	послідовно	недостатньо послідовно
- узагальнення:	на достатньому рівні	на недостатньому рівні
- якість висновків:	висока	середня низька
<u>Практична частина:</u>		
- обґрунтування методик дослідження:	повне	не повне
- опис вибірки досліджуваних:	повний	не повний
- опис процедури дослідження:	повний	не повний
- кількісний аналіз результатів:	повний	не повний
- якісний аналіз результатів:	повний	не повний
<u>Висновки дослідження:</u>		
- відповідність завданням дослідження:	відповідають	частково відповідають
- якість	висока	середня низька
<u>Оформлення роботи:</u>		
відповідає вимогам до оформлення кваліфікаційних робіт		
не повною мірою відповідає		

ЗМІСТ ВІДГУКУ РЕЦЕНТА

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Зразок титульного аркуша бакалаврської роботи

Національний університет цивільного захисту України

Соціально-психологічний факультет

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА
НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА НАЗВА**

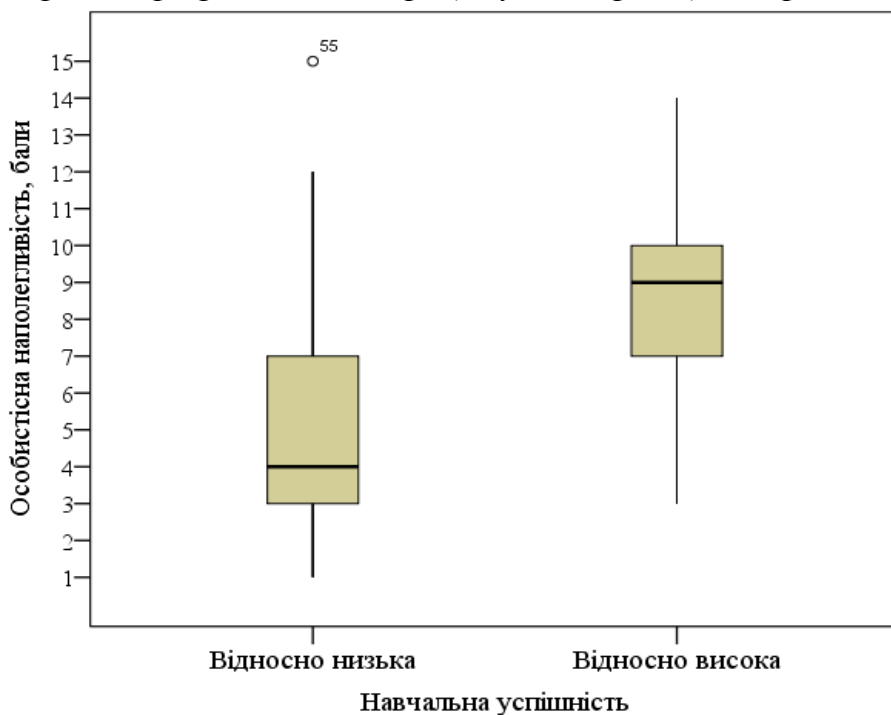
Здобувача вищої освіти
за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти спеціальності 053
«Психологія» освітньо-професійної
програми «Назва програми»
Прізвище, ім'я, по батькові

Науковий керівник:
посада, науковий ступінь, вчене звання
Прізвище, ім'я, по батькові

Рецензент:
посада, науковий ступінь, вчене звання
Прізвище, ім'я, по батькові

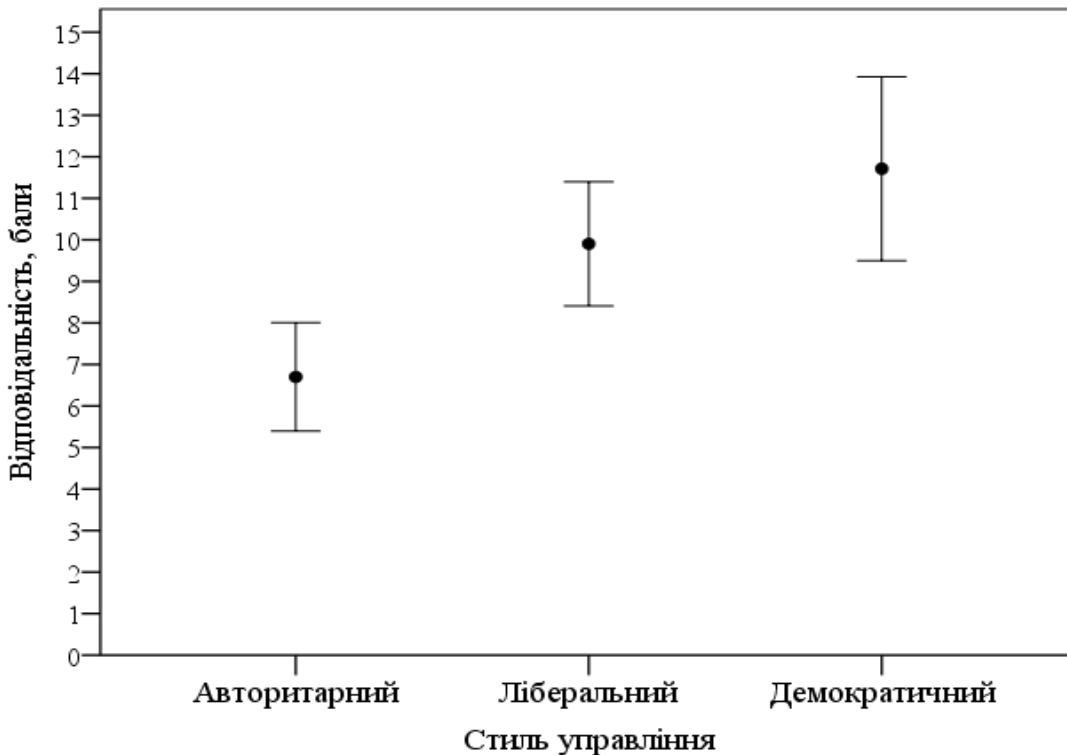
Харків 2023

Зразок графічних ілюстрацій у кваліфікаційній роботі

Горизонтальна лінія – медіана; вуса – діапазон 1,5 міжквартильного розмаху

Рис. 2.1. Особливості наполегливості здобувачів вищої освіти з різним рівнем навчальної успішності ($n_1 = 61$; $n_2 = 44$)

Стовпці помилок – 95% довірчий інтервал середнього значення

Рис. 2.2. Особливості особистісної відповідальності у працівників організацій з різним стилем керівництва ($n_1 = 35$; $n_2 = 45$; $n_3 = 37$)

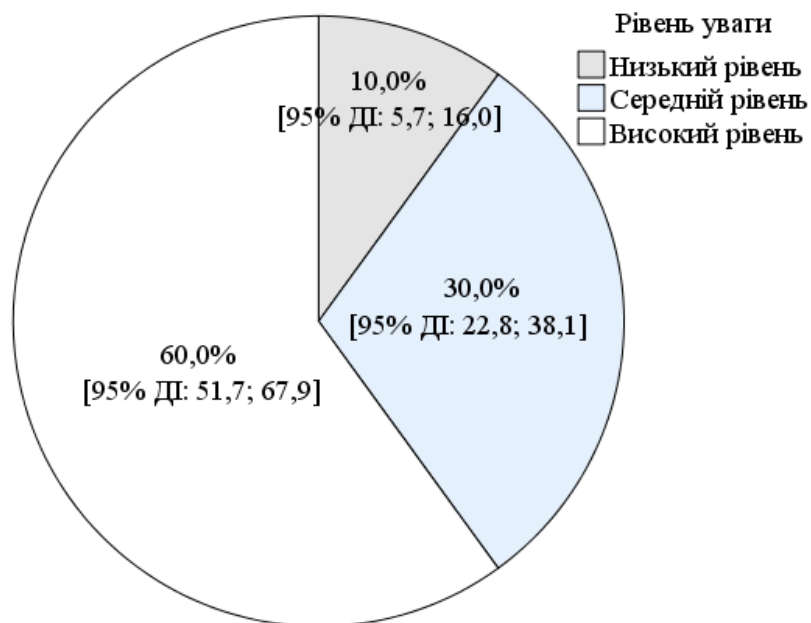

Рис. 2.3. Розподіл рівнів уваги у рятувальників (n = 100)

Зразок оформлення таблиць в кваліфікаційній роботі

Таблиця 2.1

Суб'єктивна оцінка стрес-факторів пандемії COVID-19

Стрес-фактори	Градації відповідей	Всього (n = 115)	Суб'єктивна оцінка впливу пандемії на життя			
			вплинула (n = 85)	не вплинула (n = 30)	χ^2	V
Тривога зараження вірусом	сильно переживаю	26 (22,6%)	21 (24,7%)	5 (16,6%)	8,10*	0,13
	помірно переживаю	46 (40,0%)	35 (41,2%)	11 (36,7%)		
	не переживаю	43 (37,4%)	29 (34,1%)	14 (46,7%)		
Тривога економічних наслідків	сильно переживаю	45 (39,1%)	36 (42,4%)	9 (30,0%)	11,70**	0,24
	помірно переживаю	30 (26,1%)	23 (27,1%)	7 (23,3%)		
	не переживаю	40 (34,8%)	26 (30,5%)	14 (46,7%)		

Примітка: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,001$; V – індекс розміру ефекту V-Крамера.

Таблиця 2.2

Відмінності в прояві життєстійкості рятувальників з різним рівнем професійної успішності (n₁ = 54; n₂ = 42)

Змінні	Успішні рятувальники M (SD)	Відносно успішні рятувальники M (SD)	t	d
Життєстійкість	48,78 (11,35)	41,30 (11,01)	2,03*	0,67
Залученість	26,12 (5,81)	17,10 (4,74)	4,53***	1,70
Контроль	18,72 (4,53)	14,09 (4,78)	1,99*	0,99
Прийняття ризику	9,18 (2,12)	9,90 (2,24)	-0,71	0,33

Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; * $p < 0,05$, *** $p < 0,001$; d – індекс розміру ефекту d-Коена.

Таблиця 2.3

Відмінності в шкалах стильової саморегуляції серед рятувальників з різним рівнем стресостійкості ($n_1 = 33$; $n_2 = 37$; $n_3 = 45$)

Регуляторні шкали	Рівень стресостійкості			F	p	η^2
	Низький M (SD)	Середній M (SD)	Високий M (SD)			
Планування	7,23(1,14)	2,52(0,17)	2,49(0,21)	8,361	0,000	0,052
Моделювання	2,39(1,05)	8,14(1,54)	8,08(1,43)	10,941	0,000	0,071
Програмування	8,95(2,06)	3,18(0,11)	8,40(1,95)	0,974	0,480	0,003
Гнучкість	3,29(0,22)	6,10(1,51)	5,31(1,83)	1,344	0,124	0,008
Самостійність	2,20(0,61)	6,17(1,98)	7,55(2,03)	5,671	0,000	0,045
Загальна CP	28,10(5,15)	30,28(6,67)	34,61(5,54)	2,736	0,273	0,007

Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; F – статистика дисперсійного аналізу Фішера; p – статистична значущість; η^2 – розмір ефекту.

Таблиця 2.4

Описова статистика та кореляція між суб'єктивним сприйняттям стресу, психологічним капіталом та задоволеністю життям особистістю (n= 160)

Змінні	1	2	3	M	SD	S	K
1. Суб'єктивне сприйняття стресу	1,00			26,73	6,24	0,04	-0,19
2. Психологічний капітал	-0,54***	1,00		100,91	21,24	-0,21	-0,51
3. Задоволеність життям	-0,34***	0,32***	1,00	22,61	5,13	-0,13	-0,39

Примітка: M – середнє значення; SD – стандартне відхилення; S – асиметрія; K – ексцес; *** – кореляція статистично значуща на рівні 0,001.

Зразок оформлення літературних джерел у списку використаної літератури

Характеристика джерела	ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ
Один автор	Брижань І. А. Психологія особистості: підручник. Харків: НУЦЗУ, 2022. 236 с.
Два, три автори	Галаган В.Я., Орлов В.Ф., Отич О.М. Психологія конфлікту: Навчально-методичний посібник для підготовки магістрів усіх форм навчання. К.: ДЕТУТ, 2022. 422 с.
Чотири і більше авторів	Євсюков О. П., Куфлієвський А. С., Лебедев Д. С. та ін. Екстремальна психологія: підручник. К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
Стаття	Савчук В. А. Самооцінка як основа психологічного захисту особистості. Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. 2015. Випуск 17. С. 285-293.
Тези	Скидан О. В. Проблеми психологічної реабілітації осіб, що переживають наслідки збройного конфлікту в Україні. Психолого-педагогічні та політичні проблеми у трансформаційних процесах українського суспільства: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (21-22 квітня 2023 р.). КрНУ імені Михайла Остроградського, Кременчук, 2023. С. 81-84.
Закон	Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон за станом на 01.11.2016. Голос України від 15.01.2016. № 6.
Адміністративний акт	Положення про Міністерство юстиції України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014. № 228. Офіційний вісник України від 15.07.2014. № 54. С. 88.
Національний стандарт	ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2015.
Електронний ресурс	1. Бондар Т. В. Психологічні особливості іншомовного навчання дітей старшого дошкільного віку. Вісник психології і педагогіки. Електронний ресурс. 2021. Випуск 20. URL: http://www.psyh.kiev.ua (дата звернення: 14.09.2023)
Дисертація	Склень О. І. Психологічні особливості поведінкових стратегій подолання стресу в професійній діяльності працівників пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України: дис... канд. психол. наук: 19.00.09. Ун-т цивільн. захисту України, 2007. 24 с.

**Критерії оцінювання знань та умінь здобувачів вищої освіти при
написанні та захисті кваліфікаційної роботи
(оцінюється в діапазоні від 0 до 100 балів)**

Оцінюваний параметр	Бали	Критерії
1. Теоретична частина (0-20 балів)		
Відповідність змісту кваліфікаційної роботи темі дослідження (до 4 балів)	4	Зміст роботи відповідає темі, меті та завданням, плану
	2-3	Зміст роботи відповідає темі, але зроблено помилки в формулюванні мети, завдань чи є невідповідності плану і тексту
	0-1	Зміст роботи лише частково відповідає названим параметрам
Ступінь розкриття теоретичних аспектів теми та коректність використання понятійного апарату (до 4 балів)	4	Повністю розкрито всі теоретичні аспекти теми, понятійний апарат адекватний
	2-3	Не повністю розкрито всі аспекти теми
	0-1	Зроблено суттєві помилки в розкритті теоретичних аспектів проблеми
Логічності, послідовності, аргументованість, ступінь узагальнення матеріалу (до 4 балів)	4	Виклад логічний, послідовний, аргументований. Матеріал узагальнено на високому рівні.
	2-3	Виклад логічний, послідовний, аргументований. Матеріал узагальнено на достатньому рівні.
	0-1	Є серйозні порушення логічності, аргументованості та узагальненості викладу
Обсяг, адекватність та актуальність використаних при написанні роботи матеріалів першоджерел та дотримання етики посилань (до 4 балів)	4	Обсяг, адекватність та актуальність першоджерел відповідає вимогам
	2-3	Є порушення якоїсь з характеристик, в тому числі, відповідності посилань
	0-1	Є порушення кількох характеристик
Перевірка на плагіат (до 4 балів)	4	86 і більше % унікальності
	3	81-85 % унікальності
	2	76-80 % унікальності
	1	70-75 % унікальності
2. Підбір методик (0 – 5 балів)		
Адекватність темі (до 2 балів)	2	Методики адекватні темі
	1	Методики не відповідають темі або не є науковими
Обґрунтованість вибору (до 2 балів)	2	Обґрунтовано вибір всіх методик
	1	Оґрунтовано вибір не всіх методик
	0	Вибір методик не оґрунтовано
Кількість та якість обраних методик (1 бал)	1	Якщо методики достатні для опису феномен
3. Опис результатів дослідження (0 – 35 балів)		
Вміння представляти результати дослідження	9-10	Всі результати представлено чітко, правильно, з використанням сучасних технологій

(таблиці, рисунки) (до 10 балів)	5-8	Деякі таблиці і рисунки представлено неправильно, дані не узагальнені
	0 - 4	Лише деякі або жодна з таблиць чи рисунків зроблені правильно і презентують дані
Опис результатів (повнота, адекватність, логічність) (до 10 балів)	9-10	Результати описано повно, логічно, з поясненнями та у відповідності з теоретичними положеннями.
	5-8	Результати описано недостатньо повно, зроблено помилки, не залучено теоретичні факти чи не пояснено результати.
	0 - 4	Результати не описано (лише констатовано факти), відсутні пояснення чи вони нелогічні і нечіткі.
Застосування методів математичної статистики (до 5 балів)	5	Застосовано адекватні статистичні критерії, правильно проведено підрахунки
	3 – 4	Застосовано адекватні статистичні критерії, але допущено помилки
	1 - 2	Відсутні або застосовані некоректно методи математичної статистики
Обґрунтування результатів (до 4 балів)	4	Результати є обґрунтованими
	2-3	Результати обґрунтовані недостатньо
	0-1	Результати необґрунтовані або спроби обґрунтування є невдалими
Якість висновків (до 3 балів)	3	Висновки відповідають завданням, є чіткими
	1-2	Висновки не повною мірою відповідають завданням, є дуже широкими або, навпаки, локальними
Стилістика та логічність викладення матеріалу; правильне використання спеціальної термінології (до 3 балів)	3	Викладення логічне, застосована адекватна термінологія, застосовано науковий стиль викладення
	1-2	Викладення не зовсім логічне, застосовано ненаукові стилі викладення
4. Оформлення роботи (0 – 10 балів)		
Дотримання вимог стосовно об'єму роботи (до 3 балів)	3	Об'єм роботи відповідає вимогам
	0	Об'єм роботи недостатній
Розміщення і форматування тексту (до 4 балів)	4	Все відповідає вимогам
	2-3	Частково відповідає вимогам
	0-1	Багато помилок і невідповідностей вимогам
Оформлення списку літератури та посилань (до 3 балів)	3	Оформлено відповідно до вимог
	2	Є незначні помилки
	0-1	Багато помилок і невідповідностей вимогам
5. Захист кваліфікаційної роботи (0 – 30 балів)		
Вміння чітко та стисло викласти основні результати кваліфікаційної роботи (до 10 балів)	9 - 10	Матеріал представлено чітко, коротко, логічно.
	6 - 8	Викладено не зовсім послідовно і чітко
	3 - 5	Здобувач погано орієнтується в матеріалі
	0 - 2	Доповідь нелогічна, уривчаста
Повнота, глибина, обґрунтованість	9-10	На всі питання дано повні, обґрунтовані відповіді
	5-8	Дано відповіді не на всі питання або вони не є

відповідей на питання (до 10 балів)	0 - 4	достатньо обґрунтованими Відповіді не отримано, отримано на одне питання або вони є поверховими.
Якість презентації (якість представлених слайдів, їх зміст, володіння презентаційним матеріалом) (до 10 балів)	7-10	Розроблено якісні слайди, що відображають зміст роботи. Доповідач добре володіє презентаційним матеріалом.
	3-6	Розроблена презентація не відображає повний зміст роботи або здобувач не володіє її змістом.
	0-2	Презентація відсутня або вона низької якості, а здобувач в ній не орієнтується.